ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
7 Φεβρουαρίου 1985 [1]

Στην υπόθεση 19/83

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Vestre Landsret, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης, με την οποία ζητεί, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος Δικαστηρίου μεταξύ

1) Knud Wendelboe,

2) Foreningen af Arbejdsledere i Danmark (Σωματείο στελεχών επιχειρήσεων της Δανίας), ως εντολοδόχου του Ib Jensen,

3) Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark (Συνομοσπονδία υπαλλήλων γραφείου και εμπορικών επιχειρήσεων Δανίας), ως εντολοδόχου του Jørn Holst Jeppesen,

και

πτωχευτικής περιουσίας της εταιρίας L. J. Music ApS,

την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171),

1 — Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, G. Bosco, O. Due και K. Κακούρη, προέδρους τμήματος, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot και R. Joliet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοίκησης

*

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα πραγματικά περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με αίτηση της 3ης Φεβρουαρίου 1983, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους, το Vestre Landsret υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαδικασίας που κίνησαν ο Knud Wendelboe, η Foreningen af Arbejdsledere i Danmark, ως εντολοδόχος του Ib Jensen, καθώς και η Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark, ως εντολοδόχος του Jørn Holst Jeppesen, κατά της πτωχευτικής περιουσίας της εταιρίας L. J. Music ApS.

* Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν
- ο ενάγων Wendelboe, εκπροσωπούμενος από το δικηγόρο J. Glusted Madsen,
- τα ενάγοντα Foreningen af Arbejdsledere i Danmark και Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark, εκπροσωπούμενα από το δικηγόρο L. Svenning Andersen,
- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Mikaelsen,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. Verkade,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη κατά την έγγραφη διαδικασία από τον J.-P.Costes και κατά την προφορική διαδικασία από τον G. Boivineau,
- η Βρετανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον R. N. Ricks,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον H. P. Hartvig,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Νοεμβρίου 1984.

3 Οι Wendelboe, Jensen και Jeppesen ήταν υπάλληλοι της εταιρίας L. J. Music ApS η δραστηριότητα της οποίας συνίστατο σε εγγραφές επί μαγνητοταινιών. Στις 28 Φεβρουαρίου 1980, βρισκόμενη στα πρόθυρα πτωχεύσεως, η εν λόγω εταιρία σταμάτησε την παραγωγή της και απέλυσε ή έθεσε σε διαθεσιμότητα τους περισσότερους από τους συνεργάτες της, μεταξύ των οποίων τους ενάγοντες στην κύρια δίκη.

4 Με διάταξη της 4ης Μαρτίου 1980, το Skifteret (πτωχευτικό δικαστήριο) του Hjorrng κήρυξε την εταιρία L. J. Music ApS σε πτώχευση. Την ίδια ημέρα, κατά τη συνεδρίαση που κατέληξε στην κήρυξη της πτώχευσης, το Skifteret, κατόπιν προτάσεως αγοράς της επιχείρησης από την εταιρία ApS SPKR αριθ. 534, επέτρεψε στην τελευταία να χρησιμοποιεί τις εγκαταστάσεις της πτωχεύσασας επιχείρησης από 5ης Μαρτίου 1980. Η οριστική συμφωνία περί μεταβιβάσεως, η οποία συνήφθη στις 27 Μαρτίου 1980, προέβλεπε πάντως ότι η εκμετάλλευση της επιχείρησης θα γινόταν για λογαριασμό και με κίνδυνο του εκδοχέα από 4ης Μαρτίου 1980.

5 Στις 6 Μαρτίου 1980, οι Wendelboe, Jensen και Jeppesen προσλήφθηκαν από τη νέα εταιρία, η οποία τους κατέβαλε υψηλότερο μισθό, αλλά με απώλεια της ήδη κεκτημένης αρχαιότητάς τους.

6 Οι ενάγοντες στην κύρια δίκη άσκησαν εν συνεχεία αγωγή κατά της πτωχευτικής περιουσίας της εταιρίας L. J. Music ApS ενώπιον του Skifteret του Hjørring, με την οποία ζήτησαν να αναγνωριστεί το δικαίωμά τους για αποζημίωση λόγω καταχρηστικής απολύσεως καθώς και το δικαίωμα επιδομάτων αδείας, ως προνομιούχων πιστώσεων.

7 Με τις αποφάσεις του της 29ης Σεπτεμβρίου 1980, το Skifteret, ενώ δέχτηκε το αίτημα της αγωγής ως προς τα επιδόματα αδείας, απέρριψε το αίτημα αποζημιώσεως λόγω καταχρηστικής απολύσεως με την αιτιολογία ότι ο εκχωρητής της επιχείρησης απαλλάχτηκε, μετά τη μεταβίβαση, από τις υποχρεώσεις του έναντι των υπαλλήλων, διότι οι υποχρεώσεις αυτές είχαν μεταβιβαστεί στον εκδοχέα δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, του νόμου 111, της 21ης Μαρτίου 1979, περί της νομικής καταστάσεως των μισθωτών σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως. Ο νόμος αυτός είχε θεσπιστεί προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή η οδηγία 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977.

8 Η εν λόγω οδηγία, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο βάσει, κυρίως, του άρθρου 100 της Συνθήκης, αποβλέπει, σύμφωνα με τις αιτιολογικές της σκέψεις, στην « προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αλλαγής του επιχειρηματικού φορέα και ιδιαίτερα στην εξασφάλιση της διατηρήσεως των δικαιωμάτων τους ». Για το σκοπό αυτό ορίζει, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, ότι « τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που δημιουργούνται

για τον εκχωρητή από σύμβαση εργασίας ή από εργασιακή σχέση που υφίσταται κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως... μεταβιβάζονται, εξ αιτίας της μεταβιβάσεως αυτής, στον εκδοχέα ». Το άρθρο 4, παράγραφος 1, εξασφαλίζει την προστασία των ενδιαφερόμενων εργαζομένων από απολύσεις εκ μέρους του εκχωρητή ή του εκδοχέα, υπό την επιφύλαξη, πάντως, « απολύσεων που είναι δυνατόν να επέλθουν για λόγους οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανώσεως που προϋποθέτουν μεταβολές στο επίπεδο της απασχολήσεως ». Επιπλέον, το άρθρο 6 της οδηγίας επιβάλλει στον εκχωρητή και στον εκδοχέα ορισμένες υποχρεώσεις πληροφορήσεως και διαβουλεύσεως με τους αντιπροσώπους των επηρεαζομένων από τη μεταβίβαση εργαζομένων. Τέλος, το άρθρο 7 διευκρινίζει ότι η οδηγία « δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να εφαρμόζουν ή να εισάγουν διατάξεις... περισσότερο ευνοϊκές για τους εργαζομένους ».

9 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης άσκησαν έφεση κατά των αποφάσεων του Skifteret ενώπιον του Vestre Landsret, το οποίο, κρίνοντας ότι η απόφαση που έπρεπε να εκδοθεί εξαρτιόταν από ζήτημα σχετικό με την ερμηνεία της προαναφερόμενης οδηγίας 77/187, ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Η οδηγία του Συμβουλίου της 14ης Φεβρουαρίου 1977 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων υποχρεώνει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες η υποχρέωση καταβολής επιδόματος αδείας και καταβολής αποζημιώσεως έναντι των μισθωτών, οι οποίοι κατά το χρονικό σημείο της μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως δεν απασχολούνται σ' αυτή, μεταβιβάζονται στο διάδοχο; »

Επί της εφαρμογής της οδηγίας 77/187 σε περίπτωση πτωχεύσεως

10 Δεδομένου ότι η μεταβίβαση της επιχείρησης για την οποία πρόκειται έγινε στο πλαίσιο πτωχευτικής διαδικασίας, πρέπει πρώτον να σημειωθεί, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφασή του που εξέδωσε σήμερα στην υπόθεση 135/83 (Abels), ότι:

« Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, δεν έχει εφαρμογή στη μεταβίβαση επιχειρήσεως, εγκαταστάσεως ή τμήματος εγκαταστάσεως όταν ο εκχωρητής κηρύχτηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως, εξυπακουομένου ότι η επιχείρηση ή η εγκατάσταση για την οποία πρόκειται περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία, χωρίς πάντως να θίγεται η ευχέρεια των κρατών μελών να εφαρμόζουν στη μεταβίβαση αυτή, κατά τρόπο αυτόνομο, τις αρχές της οδηγίας. Πάντως, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται στη μεταβίβαση επιχειρήσεως, εγκαταστάσεως ή τμήματος εγκαταστάσεως σε άλλο επιχειρηματικό φορέα, όταν γίνεται στο πλαίσιο διαδικασίας παρόμοιας με τη διαδικασία του "surséance van betaling" (προληπτικού της πτωχεύσεως συμβιβασμού) ».

11 Εν προκειμένω, από το σκεπτικό της διάταξης περί παραπομπής προκύπτει ότι το Vestre Landsret ζητεί την ερμηνεία της οδηγίας 77/187 προκειμένου να μπορέσει να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει το εθνικό του δίκαιο σύμφωνα με τις αρχές της εν λόγω οδηγίας. Έτσι, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θέσπισε το άρθρο 177, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση που να επιτρέπει στο εθνικό δικαστήριο να εφαρμόσει τις αρχές της οδηγίας αυτής, αν υποτεθεί ότι η εθνική νομοθεσία τις έχει επεκτείνει στην περίπτωση της πτώχευσης.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

12 Σχετικά, πρέπει πρώτον να υπογραμμιστεί ότι κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187, « τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που δημιουργούνται για τον εκχωρητή από σύμβαση εργασίας ή από εργασιακή σχέση που υφίσταται κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως... μεταβιβάζονται, εξαιτίας της μεταβιβάσεως αυτής, στον εκδοχέα ».

13 Από τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης αυτής στις διάφορες γλωσσικές αποδόσεις προκύπτει ότι αυτή αφορά μόνο τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργαζομένων των οποίων η σύμβαση εργασίας ή η εργασιακή σχέση ισχύει κατά την ημερομηνία της μεταβίβασης και όχι των εργαζομένων που έπαυσαν να απασχολούνται από την οικεία επιχείρηση κατά το χρόνο της μεταβίβασης. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι, στη γερμανική, γαλλική, ελληνική, ιταλική και ολλανδική απόδοση, η φράση « που υφίσταται κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως » αναφέρεται χωρίς αμφιβολία στη φράση « σύμβαση εργασίας ή... εργασιακή σχέση » και ότι, στην αγγλική και δανική απόδοση, η ίδια ερμηνεία είναι εν πάση περιπτώσει παραδεκτή.

14 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τη σύγκριση της διάταξης αυτής με το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας, περί ορισμένων παροχών γήρατος, αναπηρίας ή επιζώντων, το οποίο διακρίνει σαφώς μεταξύ των « εργαζομένων » και των « ατόμων που έχουν ήδη εγκαταλείψει την επιχείρηση του εκχωρητή κατά τη στιγμή της μεταβιβάσεως ». Το γεγονός ότι μια τέτοια διάκριση δεν περιέχεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, δείχνει ότι αποκλείονται από αυτήν οι πρώην εργαζόμενοι.

15 Αυτή η ερμηνεία του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως είναι επίσης σύμφωνη με το σύστημα και τους σκοπούς της οδηγίας που αποβλέπει στη διασφάλιση, χωρίς

μεταβολή, κατά το μέτρο του δυνατού, της συνέχειας της εργασιακής σχέσης με τον εκδοχέα, υποχρεώνοντας ιδίως τον τελευταίο να διατηρεί τους όρους εργασίας που έχουν συμφωνηθεί με συλλογική σύμβαση (άρθρο 3, παράγραφος 2) και προστατεύοντας τους εργαζομένους από απολύσεις που αιτιολογούνται απλώς και μόνο από το γεγονός της μεταβίβασης (άρθρο 4, παράγραφος 1). Οι διατάξεις αυτές αφορούν μόνο τους εργαζομένους που απασχολούνται στην επιχείρηση κατά την ημερομηνία της μεταβίβασης, αποκλείοντας εκείνους οι οποίοι έχουν ήδη εγκαταλείψει την επιχείρηση κατά την ημερομηνία αυτή.

16 Η ύπαρξη ή όχι συμβάσεως εργασίας ή εργασιακής σχέσεως κατά την ημερομηνία της μεταβίβασης, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, πρέπει να αποδεικνύεται σύμφωνα με τους κανόνες του εθνικού δικαίου, υπό την επιφύλαξη πάντως ότι τηρούνται οι επιτακτικές διατάξεις της οδηγίας και, ειδικότερα, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, περί της προστασίας των εργαζομένων κατά απολύσεων από τον εκχωρητή ή τον εκδοχέα, λόγω της μεταβίβασης αυτής. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να προσδιορίζει, αναλόγως των στοιχείων αυτών, αν οι ενδιαφερόμενοι εργαζόμενοι συνδέονταν ή όχι, κατά την ημερομηνία της μεταβίβασης, προς την επιχείρηση με σύμβαση εργασίας ή με εργασιακή σχέση.

17 Για όλους αυτούς τους λόγους, στο υποβληθέν ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι η οδηγία 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν κανόνες σύμφωνα με τους οποίους μεταβιβάζονται στον εκδοχέα οι υποχρεώσεις για επιδόματα αδείας και αποζημίωση έναντι των εργαζομένων οι οποίοι δεν απασχολούνταν στην επιχείρηση κατά το χρόνο της μεταβίβασης.

Επί των δικαστικών εξόδων

18 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η δανική, η βρετανική, η γαλλική και η ολλανδική κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Vestre Landsret, με αίτηση της 3ης Φεβρουαρίου 1983, αποφασίζει:

Η οδηγία 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν κανόνες σύμφωνα με τους οποίους μεταβιβάζονται στον εκδοχέα οι υποχρεώσεις για επιδόματα αδείας και αποζημίωση έναντι των εργαζομένων οι οποίοι δεν απασχολούνταν στην επιχείρηση κατά το χρόνο της μεταβίβασης.

Mackenzie Stuart Bosco Due Κακούρης

Koopmans Everling Bahlmann Galmot Joliet

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 7 Φεβρουαρίου 1985.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart